

=====
Ref. queixa núm. 060594
=====

Assumpte: retolació viària monolingüe.

Excm. Sr.,

S'ha rebut en esta institució un escrit firmat pel Sr. (...), que va quedar registrat amb el número indicat més amunt, i en el qual, substancialment, manifestava que havia pogut comprovar que la retolació viària de la ciutat d'Alacant estava redactada exclusivament en castellà, de manera que s'incomplix la legislació vigent quant a la cooficialitat lingüística instaurada a la Comunitat Valenciana.

Que, a tall d'exemple, el Sr. (...) indicava diversos punts de la ciutat on s'aprecia l'existència de retolació viària monolingüe, com ara:

- Panell electrònic informatiu sobre trànsit a l'avinguda d'Elx, direcció centre ciutat.
- Avinguda de Xixona.
- Avinguda de Benito Pérez Galdós i avinguda d'Aguilera, plaça d'Espanya i plaça de l'Estrella; carrer Colòmbia, plaça situada entre els carrers del Periodista Rodolfo Salazar i Maestro Alonso, carrer Mèxic, avinguda de Salamanca, plaça dels Estels, avinguda de l'Estació, avinguda d'Alfons el Savi, avinguda d'Elx (enfrent de l'OAMI), rambla de Méndez Núñez, avinguda d'Òscar Esplà, Gran Via i avinguda de Novelda.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa, i en donem trasllat, de conformitat amb el que determina l'article 18.1 de la citada Llei, a l'Ajuntament d'Alacant, a fi de contrastar les al·legacions formulades per la persona interessada i per demanar informació suficient sobre la realitat d'estos fets i la resta de circumstàncies concurrents en este supòsit.

La comunicació rebuda de l'Ajuntament d'Alacant deia que "el Departament de Trànsit i Planificació Viària havia informat que la informació que proporciona el panell informatiu sobre trànsit ubicat a l'av. d'Elx, sentit centre ciutat, actualment ja emet els missatges en castellà i valencià alternativament. Així mateix, tota la senyalització informativa col·locada des del mes de març de 2005 està retolada en forma bilingüe.

La resta de la queixa, com que es referix exclusivament a la retolació del nom dels carrers, s'ha remés al Departament d'Estadística perquè en prenga coneixement i als efectes corresponents."

El dictamen emés per l'Ajuntament d'Alacant va ser posat de manifest a l'interessat amb l'objecte que formulara les al·legacions que considerara convenientes, i així ho va fer en el sentit de ratificar íntegrament el seu escrit inicial de queixa i insistint en el fet que l'Ajuntament havia contestat en castellà, tot i que la llengua elegida per ell va ser el valencià.

Una vegada concloua la tramitació ordinària de l'expedient, li demane que considere els fonaments de la resolució que formulem:

En primer lloc, senyor, hem de comunicar-li que, independentment de la qüestió de fons de la queixa que ens ocupa, això és, la discriminació del valencià en la retolació i senyalització viària del municipi d'Alacant, en la tramitació del present expedient ha sorgit una qüestió sobre la qual esta institució no pot deixar de pronunciar-se, relativa a l'adequat respecte als drets lingüístics dels ciutadans.

El present expedient s'inicia, com sap, a conseqüència d'un escrit dirigit a esta institució pel Sr. (...), íntegrament redactat en valencià.

En conseqüència, i com a garantia dels drets reconeguts en la LUEV, que en el seu art. 11 estableix que "en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en aquelles en què hi haja altres interessats que així ho manifesten, l'administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats", la petició d'informe que els va ser realitzada, es va fer en la llengua triada per l'interessat, açò és, en valencià.

No obstant això, l'informe remés per vosté es troba redactat íntegrament en castellà.

La Generalitat Valenciana, en compliment del mandat estatutari contingut en l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat i, especialment, la recuperació social del valencià, definit com a llengua històrica i

pròpia del nostre poble” i, d'altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no sols l'idioma castellà, sinó també el propi d'eixa comunitat autònoma, va modificar substancialment l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma oficial propi han legislat sobre la matèria, a través de les denominades lleis de normalització lingüística, amb la finalitat de fomentar l'ús oficial de la llengua cooficial amb l'objectiu que esta abastara cotes semblants a aquelles que corresponen al castellà com a idioma oficial del territori espanyol.

La persecució d'estos legítims objectius, reconeguts en la legislació autonòmica davall l'empara atorgada por la Constitució, no pot, però, desconèixer, i de fet no ho desconeix, que l'article 14 de la Constitució estableix el principi d'igualtat, amb interdicció de qualssevol maneres de discriminació, inclosa la discriminació per motiu de llengua, i la declaració de l'article 3 del mateix text constitucional, que estableix expressament el dret de tots els ciutadans a usar la llengua espanyola.

En este sentit, la mateixa Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara en l'article 4, que “en cap cas es podrà seguir discriminació pel fet d'emprar qualssevol de les dues llengües oficials” de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels mandats continguts en els preceptes anteriorment mencionats és el dret que assistix a qualsevol ciutadà, en les seues relacions amb l'Administració, a triar la llengua en què este desitge que es produïsquen les comunicacions i la tramitació dels expedients, i en sorgix el correlatiu deure de l'Administració de respectar esta elecció i d'emprar, al llarg de tot el procediment, l'idioma que haguera estat triat. D'acord amb això, l'article 11, anteriorment mencionat, declara que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats que així ho manifestaren, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats”.

En el present expedient, però, la remissió d'una part essencial d'un informe en castellà, quan la llengua triada pel ciutadà ha estat el valencià, no s'ajusta a estos mandats legals anteriorment exposats.

En segon lloc, i pel que fa a la qüestió de fons, la discriminació del valencià en la retolació i senyalització viària d'Alacant a l'absència del valencià en determinats senyals d'Alacant, hem de formular les consideracions següents:

La LUEV, Llei 4/1983, de 23 de novembre, regula l'ús normal i oficial del valencià, i en el seu art. 7 estableix que el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i de la resta d'administracions públiques, i oficial, juntament amb el castellà.

En l'art. 15 del mateix cos legal atribueix al Consell determinades competències per a la regulació de la toponímia oficial en valencià.

D'altra banda, i amb el mateix objectiu que la LUEV de recuperar l'ús del valencià, el Decret 145/1986 de 24 de novembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, en la seua disposició final primera i a fi de regular, com ha quedat dit, l'ús del valencià en la senyalització de les vies de comunicació, instal·lacions i serveis públics en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, autoritza, a la que aleshores es denominava Conselleria d'Educació i Ciència, a dictar les disposicions necessàries per al seu compliment.

L'Ordre d'1 de desembre de 1993 de la Conselleria d'Educació i Ciència assenjala en l'art. primer que el criteri general d'ús de les llengües oficials a la Comunitat Valenciana en la senyalització de les vies i serveis públics haurà d'atendre al predomini lingüístic establert en el títol cinqué de la LUEV.

Així mateix, assenjala que en els casos en què per manament legal es requereix la senyalització en les dues llengües, es donarà prioritat a una o l'altra segons el predomini lingüístic en què s'ubique el senyal.

L'art. segon de la citada Ordre d'1 de desembre de 1993 sobre ús de les llengües oficials en la toponímia, en la senyalització de les vies de comunicació i en la retolació dels serveis públics en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana assenjala que:

1. "Els topònims i la designació genèrica que els acompanya s'hauran d'usar, independentment de la llengua usada en la resta d'elements informatius, en la llengua de predomini lingüístic de la zona a què pertany el topònim.

Les disposicions legals assenyalades són clares i terminants, i no exigixen cap interpretació. A més, tenint en compte que Alacant és un municipi de predomini lingüístic valencià, és obvi el dret que assistix al promotor de la queixa que ens ocupa.

Atés tot el que hem dit més amunt, formulem a l'Ajuntament d'Alacant el suggeriment següent:

- Que, en el marc de les seues competències i en futurs treballs de senyalització viària del municipi, observe la cooficialitat lingüística instaurada a la Comunitat Valenciana, i que active els mecanismes necessaris perquè la

- pròxima retolació de les vies urbanes de la localitat es retolen tant en castellà com en valencià.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste si accepta o no la recomanació que li fem o, si s'escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Perquè en prenga coneixement, li fem saber, igualment, que, a partir del mes següent a la data en què s'ha dictat esta resolució, la inserirem en la pàgina web de la institució.

Agraïm la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat.

Atentament,

Emilia Caballero Álvarez
Síndica de Greuges e.f. de la Comunitat Valenciana